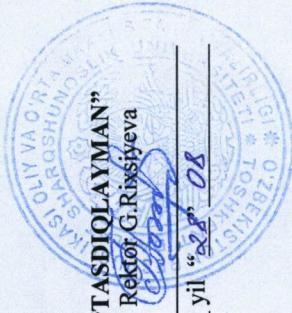

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

O'RGANILAYOTGAN TIL STILISTIKASI
(HINDIY TILI)

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:

100000 – San'at va gumanitar fanlar

230 000 – Tillar

70230101–Lingvistika (sharq tillari bo'yicha)

Ta'lim sohasi:

Mutaxassislik:

9. Taqrizchilar:

F.f.n. S.S.Nurmatov – Toshkent davlat shargshunoslik universiteti “Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari” kafedrasi dotsenti.
Maxamadkadiyeva U.T. – O’zbekiston davlat jahon tillari universiteti “Chet ikkinchi tilini intensiv o’qitish” kafedrasihindiy tili o’qituvchisi.

J.W.
Yours —

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tarib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasini 2017 yil 16 yanvar, №11.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birlgilikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016. - 56 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017. - 48 b
4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. – 488 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldaggi PF-4947-sonli "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farnmoni. www.lex.uz.
Axborot mambalari
1.www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portalı.
2.www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3.www.hind.com
4.www.hindibhasha.com
5.www.hindilanguage.com
6.www.languageminindia.com
7.www.aksharamala.com
8.www.raibhasha.gov.in
9.www.bololii.org
10.www.sahitya.com
11.www.hindiindiya.com
12.www.hindischool.com
7. O'quv dasturi "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osiyo tillari" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021 - yil " <u>27</u> " <u>avgust</u> dagi " <u>1</u> " -sonli bayonnomasini bilan ma'qullangan.
O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 202 <u>1</u> - yil " <u>28</u> " <u>avgust</u> dagi " <u>1</u> " -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8. Fan/modul uchun mas'ul:
Djalillova Sh.- TDShU, "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osiyo tillari" kafedrasini dotsentsi,f.f.n.

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kredittar
OTS104	2021-2022	2	4
Fan/modul turi	Ta'lim tili	O'zbek	Haftadagi dars soatları
Majburiy	O'zbek		4
Fanning nomi	Auditoriya mash'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. O'rganilayotgan til stilistikasi (hindiy tili)	60	60	120
I. Fanning mazmuni			
2. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda hindiy va urdu tillari ichki tizimiga xos tarkibiy qismalarini tadqiq etishda kuzatilayotgan nazariy muammolarni bayon etib umumilashitirish orqali yo'nalish profiliga mos bilim ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.			
Fanning vazifasi- talabalarga hindiy va urdu tillarini ilmiy o'rganish metodlari, xususan, morfologiya va sintaksis bo'limlariga oid tushunchalar biliklarni nazariy jihatdan anglib olish hamda til matnlari asosida bunday hodisalarни tahlil qila bilishni shu fan tamoyillaridan kelib chiqqan holda o'rnatishdan iborat.			
II. Asosiy nazariy qism (ma'riza mashg'ulotlari)			
II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:			
1-mavzu. O'rganilayotgan til stilistikasi. Fanning maqsad va vazifalari.			
Tilshunoslikning til uslublarini tadqiq etuvchi, tilning leksikfrazeologik, fonetik, morfologik, so'z yasalishi va sintaktik sathlarda sinxroniya va diaxroniya nuqtai nazaridan funktsional katlamlanishining mohiyati va o'ziga xosliklarini o'reganuvchi, adabiy tilni turli lisoniy vaziyatlarda, yozma adabiyotning xilmoxil tur va janrlarda, ijtimoiy hayotning turli sohalarida qo'llash me'yordari va usullarini tadqiq etish usullarining tasnif va tafsiflari o'rgatilinishi nazarda tutilgan.			
2-mavzu. Nutq stilistikasi			
Bu tushuncha adabiyotlarda funktsional stilistikada stil turlari deb ham yuritiladi. Nutq stillari bir-biriga bo g'liq vositalamining tuzilishidan tashkil			

	<p>topadi. Ular tilining vazifasi bilan chambarchas bo'g'ilqidir. Shuning uchun ham ular nutq stillari deylildi. Tilning vazifasi jamiyat taraqqiyoti bilan bog'ilq va uning ijtimoiy mohiyatidan kelib chiqadi. Nutq stili tizimini tashkil etuvclii ifodalar fäqat bir stil doirasida cheklanib qoladi. Masalan, ilmiy stilda ishlatalidigan terminlar badiy, publistik, rasmiy va so'zlashuv stillarida ishlatalmasligi ham mumkin. Lekin har bir nutq stili o'zining barcha xususiyatlari bilan yagona bir maqsadga boy'sungan muayyan til vositalarining majmuasiga ega. Nutq stillari til taraqqiyotining ma'lum bir davrida asta-sekin.</p> <p>3-mavzu So'zlashuv stili. So'zlashuv stilining sonetik xususiyatlari</p> <p>So'zlashuv stili — nutqning dialogik shaklidir. Bu stiil yozma nutqqa qaraganda ta 'sirchanligi, hissiyotga boyligi, yangi so'z qo'llashlar mayjudligi bilan ajralib turadi. Bu stilda so'zlochining bare ha imkoniyatlari namoyon bo'ladi. U nutqiga hissiyotini ham qo'shib gapiradi. Bunda turli imo-ishora va qo'l harakkatlaridan foydalaniлади. Bu vositalar nutqda aytilmay qolishi mumkin bo'lgan so'z va iboralaming o'mini to'ldiradi va bayon qilinayotgan fikni yanada aniqlashtiradi. Bu stilda to'liqsz gaplar ishlataladi, chunki tushirilgan qism boshqa bir replikada yoki boshqa bir nutq vaziyatida ifodalanishi mumkin. So'zlashuv stilining ikki xil kurinishi bor: 1) adabiy so'zlashuv stili; 2) oddiy so'zlashuv stili.</p> <p>4-mavzu. So'zlashuv stilining grammatik xususiyatlari</p> <p>Fonetika nutq organlarining tovush hosil qilish paytidagi xarakati va holati-artikulyatsiyaning tovush o'zgarishi qonuniyatlarini, uning intonatsiyasi kabi masalarini tekshiradi. Fonetik stilistika esa tovushlarning bir-biriga bog'anishining ekspressiv-stilistik imkoniyatlarni, xullas, nutq tovushlarining tilining ta'sirchan vositasi bo'lib xizmat qila olish usullari va qonuniyatlarini o'rganadi.</p> <p>5-mavzu Rasmiy stili</p> <p>Rasmiy stil diplomatik yo'zishmalarda, iqtisodiy, davlat idoralariagi, sudiarda, savdoga doir, yuridik munosabatlar ifodasi bo'lgan hujatlarda</p>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> o'qitilayotgan sharq tilida yaratilgan maxsus adabiyot ustida ishlash, matn lingvistikasi: matnning fonetik, leksik-semantik, grammatik, usubiy jihatlarini bilishi qoidalari haqida <i>tasavur va bilinga ega bo'lishi</i>, talaba matn tilining cmtillistik asoslari, stilistik tizimming davriylik masalasi; matnda qo'llanilgan lug'at tarkibi, lug'at tarkibining genetik asoslari; so'zlarning ma'nov xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik taddiqi; so'z yasalishi masalalari yuzasidan <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>; talaba matnning stilistik xususiyatlari; matnda qo'llanilgan iboralar, maqol va boshqalarga xos sintaktik qurilmalar; ijodkor usubbi masalasi, ijodkor uslubining o'ziga xosligi; adabiy til uslublari va ularning matndagi ko'rinishi; main talabi bilan til uslublarning tanlanishini tushuna olish tajriba va ko'nikmasiga ega bo'lishi kerak.<i>aniqlamalakalariga ega bo'lishi kerak</i>. <p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. <p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazary va usubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natiyalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish vajoriy, oralig' nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p> <p>Asosiy adabiyotlari</p> <ol style="list-style-type: none"> Aulova R.A., Raxmatov B.R., Sodiqova M.Q. "Hindiy tili darsligi" 1-qism, T., 2008 Aulova R.A., Shomatov O.N., Ralimatov B.R., Sodiqova M.Q. "Hindiy tili darsligi" 2-qism, T., 2014 Shomatov O.N. Hindiy tili me'yoriy grammatisasi (O'quv qo'llanna) - T., 2010 Begizova X.B. <i>Hi'nnechi paxcha-purtak(O'quv qo'llanna)</i> - T., 2007
--	---

<p>4. Asl nusxdagi ijtimoiy-siyosiy manbalar tarjimasi va stilistik tahlili</p> <p>5. Tilning asl rasmiy ish yuritish uslubidagi asl nusxdagi manbalar tarjimasi va stilistik tahlili</p> <p>6. Ilmiy uslubdagi asl nusxdagi manbalar tarjimasi va stilistik tahlili</p> <p>7. Ilmiy uslubdagi asl nusxdagi manbalar tarjimasi va stilistik tahlili</p> <p>8. Grammatik stilistika uslubidagi asl nusxdagi manbalar tarjimasi va stilistik tahlili</p> <p>9. Tilning asl rasmiy ish yuritish uslubidagi asl nusxdagi manbalar tarjimasi va stilistik tahlili</p> <p>10.Fe'l so'z turkumining stilistik vazifa va o'ziga xosliklarinitaqoslash</p> <p>11. Olmosh, sifat so'z turkumlarining stilistik vazifa va o'ziga xosliklarinitaqoslash</p> <p>12.Sintaktik bog'lanish usullari. Matn darajasi, avtor darajasining o'ziga xosliklari</p> <p>13. Fonetik stilistikaning o'ziga xos xususiyatlari</p> <p>14. Hindiy tili grafikasining stilistik tahlili</p> <p>15.Funksional stilistikaning o'ziga xos lingvistik xususiyatlarini ilmiy manbalar asosida atroficha o'rganish</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jijoqlangan auditoriyada bir akademik guruhg'a bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvoqiq.</p>
<p>IV.Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hindiy tili stilistikasiga doir yozilgan nazariy manbalarni to'plash Morfologik darajadagi stilistik tahlili usullari Olmosh, sifat va fe'l so'z turkumlarining stilistik vazifa va o'ziga xosliklarinitaqoslash Sintaktik bog'lanish usullari. Matn darajasi, avtor darajasining o'ziga xosliklari Fonetik stilistikaning o'ziga xos xususiyatlari Hindiy tili grafikasining stilistik tahlili <p>7.Funksional stilistikaning o'ziga xos lingvistik xususiyatlarini ilmiy manbalar asosida atroficha o'rganish Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsija etiladi.</p>

<p>ishlatalidi, ya'ni bu stil ish yuritish hujjatlarida qo'llaniladi. Bunga ariza, tushuntirish xati, e'lon, taijimayi hoi, ishnoch qog'oz'i, tilxat, liisobot, rasmiy notalar, buyruq va farmonlar, farmoysiilar, taklifnomalar, rasmiy xatlar, tijorat yozislimalari kabilar kiradi.</p> <p>6-mavzu. Rasmiy stilning grammatic xususiyatlari</p> <p>Asosiy xorijiy til adabiy va stilistik normaga ega. Ma'lum bir qolipga kirdgan, ko'pchilik tomonidan ma'qullangan va tan olingan, aktiv qo'llanishda bo'lgan til vositalari yig'indisi adabiy norma sanaladi. Ma'lum shart-sharoitga ko'ra o'zgarib turadigan, qo'llanishi, qo'pchilik tomonidan odat tusiga kirmagan, ma'lum stilistik bo'yodqa ega bo'lgan til elementlarning yig'indisi stilistik normadir. Stilistik neutral va stilistik bo'yogli so'zlarini spesifikasi va bu boradagi yondashuvlar aks ettiriladi.</p> <p>7-mavzu. Ilmiy stil</p> <p>Ilmiy stil ilmiy tadqiqotlar stilidir. Bu stil fan, texnika sohasida yaratilgan asarlarda qo'llaniladi. Shunga ko'ra u bir necha xilga bo'linadi: ilmiy-teknikaviy, ilmiy-ommabop, ilmiy-o'quv, ilmiypublisistik va ilmiy-hujjat stillari. Ilmiy-teknikaviy stilda ilmiy maqola, ma'ruba va monografiya, disertsatsiya yoziladi. Ilmiy-ommabop stilda axborot ommabop tarzida ilmiy jihatdan tushuntiriladi. Bunda ma'lumot sof ilmiylikdan biroz soddalashtiriladi. Va har bir soharing ilmiy yutuqlari ommaga m'a'lum sofzlar bilan bayon qilinadi. Ilmiy o'quv stilida darsliklar, o'quv qo'llannmalari, uslubiy qo'llannmalar va uslubiy maqolalar yoziladi.</p> <p>8-mavzu. Ilmiy stilning grammatic xususiyatlari</p> <p>Ilmiy stilning grammatic qurilishi mantiqiy bog'iqlikni, izchillikni, sintaktik aniqlikni taqozo qiladi. Shuning uchun unda ellipsis (gapdan biorsta suzning tushib qolishi) hodisasi uchramaydi. Bu stilida gapning kesimi ko'pincha majhul nisbatdagi fe'l bilan ifodalananadi. Shuning uchun unda shaxsi nomalum gaplar, passiv (bo'sh) konstruksiyalar qo'llaniladi.</p>
--

9-mavzu. Publitsistik stil

Publitsistik stilning yozma va og'zaki ko'rinishlari mavjud. Hayotning muhim ijtimoiy-siyosiy masalalariga bag'ishlangan bosh maqlolar, feleton va pamphletlar, murojaatnomalar, chaqirinqlar, deklaratsiyalar publitsistikaning yozma turiga kiradi. Og'zaki publitsistika — notiqlidir. Bunga kundalik voqealar axboroti, radio va televidenieda chiqayotgan sharhlovchilar va boshlovchilaming nutqlarini misol qilib keltirish mumkin.

10-mavzu. Publitsistik stilning leksik xususiyatlari

Publitsistikaga xos harbiyamming o'z so'zlar va jumtlaribor'iadi. Xabarda neytral so'zlamning ishlatalishi, bayonning m'a'lumotlarga boyligi va quruqligi xosdir. Maqola qanday mavzuda yozilganiga ko'ra turli til vositalaridan foydalaniadi. Agar ilmiy-ommabop maqola bo'lsa, ularda ilmiy terminlar bilan birgalikda hissiyotga ta'sir qiladigan birliklar ishlataladi. Agar ommabop maqolaning o'zi bolmasa, targ'ibot va tashviqot m'a'nolarini ifodalarydigan so'z va jumtlalar qollaniladi.

11-mavzu. Badiiy nutq stil

Tilning vazifadosh stillari ijtimoiy hayotning u yoki bu sohasini aks ettradi, shu soliada mehnat qilayotgan inson faoliyatining muayyan doirasiga mansubligi bilan farq qiladi. Badiiy stil esa hayotning hamma tomonlarini qamrab olishi bilan, barcha nutq stillarining unda qo'llanishi bilan farqlanadi. Badiiy adabiyot turli kasb-hunar egalarining hayotini, ichki dunyosini, jamiyatdagi o'mini aks ettirgani uchun unda til va nutq vositalari o'ziga xos holatda qo'llaniladi. Yuqorida tavsif berilgan to'rtta stil u yoki bu voqe-a-hodisa haqida xabar berish uchun xizmat qilsa, badiiy stil m'a'lumot berish bilan birga estetik va emotsiional ta'simi ham ifodalaydi. Badiiy stil liikoya, qissa, roman, she'riyat va hattoki kichkina janrdagi afandi latifalarida ham ishlataladi.

12-mavzu. Grammatik stilistika

Grammatik stilistika grammatic tushunchalar va grammatik shakllaming nutq stillari bo'yicha xoslanib ishlatalishi masalalarini o'rgatadi.

M'a'lumki, grammatic tushunchalar har bir so'z turkumi uchun xoslangandir. Ot turkumiga son, egalilik, kelishik tushunchalari, fe'l uchun bo'lishi-bo'lishsizH, nisbat, mayl, zamон tushunchalari mansub. Ular morfologiyaning ob'ekti bo'lib, turli stilistik xususiyatlarga ega. Gap va uning turlari sintaksida o'rganilib, nutq stillari bo'yicha tanlab ishlataladi.

13-mavzu. Sintaktik stilistika

Sintaktik stilistika sintaksisning o'rganish ob'ekti bo'lgan gap, uningbo'laklari, gap bo'laklarining tartibi, gapping ifoda maqsadiga va tuzilishiga ko'ra turlarining stilistik imkoniyatlari o'rganiladi. Stilistika uchun sintaksis juda muhim soha liisoblanadi.

14-mavzu. Fonetika va stilistika

Fonetika nutq organlarining tovush hosil qilish paytdagi xarakati va holati-artikulyatsiyaning tovush o'zgarishi qonuniyatlarini, uning intonatsiyasi kabi masalalarini tekshiradi. Fonetik stilistika esa tovushlarning bir-biriga bog'lanishining ekspressiv-stilistik imkoniyatlарини, xullas, nutq tovushlarning tilning ta'sirchan vositali bo'lib xizmat qila olish usullari va qonuniyatlarini o'rganadi.

15-mavzu. Leksikologiya va stilistika

Leksikologiya tilning lug'at tarkibini, uning tarixiy qatlamlarini, boyib borishi va taraqqiyot yo'llarini, so'zni, uning ma'nosini, qo'llanishini va shu kabi masalalarini o'rganadi. Leksik stilistika so'z yoki so'z birikmlarining ekspressiv tomonini o'rganadi.

Leksikologiya uchun so'zlarining etimologiyasini belgilash juda mahim. Stilistika uchun esa so'zlarining etimologiyasini uning muayyan kontesida yoki nutq situatsiyasida hosil qiluvchi stilistik effektining sababi va mohiyatini ochishga ko'maklashgan vaqdagini ahamiyat kasb etadi.

III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

- Amaliy mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:
 - Badiiy usubdag'i asl nusxadagi adabiyot namunalari tajimasi va stilistik tahillii
 - Asl nusxadagi ijtimoiy-siyosiy namunalari tarjimasi va stilistik tahillii